

Suurin rakkauteni on kuva

Marttu Väisänen

Kun olin lapsi, sain käteeni ja käytettäväksi perheemme kameran. Se oli vanha, isäni oli hankkinut sen jo nuoruudessa. Taisin olla 7-vuotias kun otin ensimmäisen kuvan, siinä oli jokin taika heti läsnä.

Siitä syttyi halu tallentaa, tutkia maailmaa ja ympäristöä valokuvauksen avulla. Valokuvauksesta tuli tapa hahmottaa myös itseä, tunteita ja elämää. Sen kautta pääsi myös salaisille poluille: takapihoille,

hylättyihin taloihin ja jättömaille. Pikkuhiljaa laajensin kuvaamista ihmisiin ja näin sen, miten ihmisen voi tehdä näkyväksi, kokonaiseksi ja todeksi kuvan avulla. Tapani toimia on ollut aina kantaottavaa ja muutokseen pyrkivää: nuorena valtasin taloa, olin mukana eläinoikeusliikkeessä. Olen tehnyt 25 vuotta ihmisoikeistyötä Setan eri yhteyksissä, vetänyt lukemattomia ryhmiä, auttanut eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä tehden pyyteetöntä työtä hyvinvoinnin eteen. Kenet olin kuitenkin unohtanut? Oman itseni.

Minulle taide on kannanotto, keino vaikuttaa vallitseviin asenteisiin ja rakenteisiin. Se on mahdollisuus parantaa maailmaa ja olla utelias. Taiteeni lähtee elämäkokemuksesta ja tarkkanäköisestä katseesta. Se vaatii hyvää yleissivistystä ja aitoa kiinnostusta ihmisiin, ilmiöihin ja tapahtumiin. Taiteen avulla voin tehdä asioita ja ihmisiä näkyväksi, purkaa kalkkeutuneita asenteita ja arvomaailmaa. Jos taide tekee vetämäni taideryhmän osallistujalle vahvemman ja näkyvämmän olon, niin uskon, että se tekee myös taiteen katsojille jotain, joka jättää jäljen sieluun. Taiteeni kautta voin osallistaa ihmiset tekemään sitä yhdessä kanssani: osallistujina ja oppilaina he pääsevät osaksi luomisprosessia, ja näin saavat itselleen uusia, korjaannuttaviakin elämyksiä. Taiteen tekemisessä osallistuja ei ikinä ole vain väline omin taiteellisiin visioihini, vaan teoksia tehdessäni osallistujien persoona, toiveet ja haaveet pyritään aina toteuttamaan. Minulle taiteen tekeminen on vuorovaikutusta, avointa keskustelua ja turvallisemman tilan luomista. Kun turvallisemman tilan luo, niin silloin keskustelu ja kohtaamiset ovat avoinna kaikille tunteille.

Taide on auttanut myös siinä, että olen löytänyt oman itseni. Sen avulla olen pystynyt avaamaan ja hahmottamaan identiteettiä, paikkaani yhteisössä ja omaa yksilöllisyyttäni. Taiteen avulla olen myös turvassa: neuroepätyypillisenä muunsukupuolisena

yksilönä osana suurempaa kokonaisuutta ja verkostoja. Taide on antanut minulle paljon välineitä, joilla tukea myös toisia, olla vertainen ja kanssakulkija välillä vaikeissakin tilanteissa. Koen että taiteen on hyvä olla tasa-arvoinen: se kuuluu kaikille, ja se voidaan viedä myös niille ihmisille, jotka eivät muuten pääse osalliseksi taiteen maailmaan.

Tällä hetkellä teen pääasiallisesti sosiaalista taidetyötä. Koen ja näen, että se on kiteytys kaikista lukemattomista työtehtävistä, joita olen elämäni aikana tehnyt. Tämä kiteytys ei ole ollut pelkästään helppoa ja kevyttä, vaan se on vaatinut suurta rajaamista ja myös oman itsensä kanssa keskustelua. Haluanko repiä itseäni moneen suuntaan vai keskittää osaamiseni ydinalueeseen: sosiaalisen taidetyön ohjaamiseen. Useampi loppuunpalaminen, joka näin kulttuurin ja taiteen kentällä on valitettavan yleistä, oli suurin sysäys tälle muutokselle. Se, että saavuttaa ja tekee paljon, voi toki palvella yhteisöä, mutta tekijän kannalta se on kuormittavaa. Näin sai jäädä Priden tuottaminen, yksittäiset valokuvakeikat ja kaupallinen valokuvaus. Sai jäädä kiire, lomattomuus ja jatkuva stressi. Näin pikkuhiljaa saavutin tasapainoa, joka oli kauan kadoksissa. Tilalle tuli mielenrauhaa, vapautta tehdä lisää omia taiteellisia projekteja ja mahdollisuus syventyä vielä voimakkaammin sosiaalisen taiteen eri muotoihin.

Ja rajaamisen myötä löytyi myös pikkuhiljaa kadoksissa ollut itseni. Koen että nyt voin olla rauhasa ja tasapainossa. Voin ajella Jopolla keväisiä katuja Oulussa, käydä kasaamassa itseään kylmässä jokivedessä, aistia kun kesä taas tulee, tehdä mielekkäitä projekteja, hakea apurahoja ja nukkua päivänia eläinten kanssa. Ja rakastaa edelleen taidetta, ihmisoikeuksia, kohtaamisia sekä sitä sisäistä rauhaa, joka on vihdoinkin läsnä.

Lisätietoja: www.martuvaisanen.fi